

RUSIJA 1917.

Hajduk, Toni Andrija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:604688>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

RUSIJA 1917.

TONI ANDRIJA HAJDUK

Split, 2024.

ODSJEK ZA POVIJEST

FILOZOFSKI FAKULTET U SPLITU

EUROPSKA I SVJETSKA POVIJEST 20. STOLJEĆA, I.

RUSIJA 1917.

STUDENT:

Toni Andrija Hajduk

MENTOR:

prof. dr. sc. Josip Vrandečić

Split, rujan 2024.

SADRŽAJ

1. Uvod	2
2. Političko i društveno stanje Rusije prije 1917. godine	3
2.1. Razdoblje prije Nikole II.....	3
2.2. Nikola II.	4
2.3. Revolucija 1905.....	5
2.4. Vladimir Lenjin	7
2.5. Od revolucije do Prvog svjetskog rata.....	8
3. Februarska revolucija.....	10
3.1. Dan žena.....	10
3.2. Pad dinastije Romanov	11
4. Ruska privremena vlada i Petrogradski Sovjet	13
4.1. Srpanjski dani	13
4.2. Afera Kornilov.....	15
5. Oktobarska revolucija	18
5.1. Planiranje revolucije	18
5.2. Pad Ruske privremene vlade	20
6. Ukratko o događajima nakon 1917. godine	23
7. Zaključak.....	25
8. Literatura.....	26
9. Sažetak	27
10. Abstract	28

1. Uvod

Godina 1917. je jedna od najvažnijih i najburnijih trenutaka u ruskoj povijesti. Nakon nekoliko stoljeća carskog režima i neizmjenjnih nejednakosti između vrha i dna društvene piramide, izbijaju dvije revolucije koje će oblikovati političko-ekonomsku budućnost Rusije, ali i ostatka svijeta. Nakon kontrastnih stilova autokratske vladavine Aleksandra II. (1855-1881.) i Aleksandra III. (1881-1894.), nastupila je poprilično nesigurno i slabo carevanje Nikole II. (1894-1917.). Nakon što je uspješno izbjegao ozbiljnije posljedice revolucije koja je izbila 1905. godine te je kasnije čak uspio ostvariti ekonomski i industrijski rast Rusije, početak Prvog svjetskog rata 1914. će ponovno usmjeriti pažnju javnosti na njegove mane u vođenju države.

Ovaj završni rad će prikazati uspon boljševika s Vladimirom Lenjinom kao njihovim vođom. 1917. godine, od Februarske revolucije do Oktobarske revolucije, stanje države je bilo nestabilno, a njena budućnost nepredvidiva. Kroz devet mjeseci koji su prošli između dviju revolucija, dva vladajuća tijela su pokušavala izbiti na sam vrh. Bile su to Ruska privremena vlada koja je djelovala samo te 1917. godine te Petrogradski Sovjet radničkih i vojničkih zastupnika koji je djelovao do 1924. godine. Padom Ruske privremene vlade i prevlašću boljševika, Lenjin stupa na sam vrh države. Povodom ovih događaja, proturevolucionari započinju višegodišnji građanski rat.

2. Političko i društveno stanje Rusije prije 1917. godine

Kako bi se mogla razumjeti i opisati kompleksna godina ruske povijesti kao što je 1917., potrebno je uzeti u obzir uzroke burnih revolucija koje su uslijedile. Od nepovoljnih životnih uvjeta za radnike i seljake pa sve do nespremnog i nekvalificiranog vladara u jednom od težih razdoblja ruskog naroda, bilo je mnogo razloga koji su mogli potaknuti ljude da žele i da se bore za modernije i bolje uređenje države koja je naprosto daleko zaostala za mnogo razvijenijim zapadom.

2.1. Razdoblje prije Nikole II.

Smatra se da revolucija ne može biti spasonosna za narod dokle god ne iskorijeni sve elemente tadašnje države, ne istrijebi sve tradicije socijalnog reda i dok ne uništi sve staleže u Rusiji. Čovjek bi mogao pomisliti da se takav stav veže isključivo uz boljševike 1917. godine, ali ovdje ipak sežemo u još dalju prošlost. Radi se o Rusima anarhističke ideologije inspirirane Mikhailom Bakunjinom već 1869. godine. Vidljivo je da je riječ o poprilično ekstremnim pogledima i željama za preuređenjem države, a to nas dovodi do pitanja kakav je život u Rusiji krajem 19. i početkom 20. stoljeća bio za prosječnog radnika i seljaka. Jednom riječju – mizeran. Ruski način života je, za većinu ljudi, podsjećao na zastarjeli feudalistički režim. Takva socijalna nepravda je trebala biti obustavljena 1861. godine reformom koju je donio car Aleksandar II. nakon priprema koje su trajale pet godina. Međutim, iako dobrih namjera, Aleksandar II. je tim carskim manifestom o ukidanju kmetstva uspio razjariti i plemstvo i seljaštvo. Plemstvu nije odgovaralo ostati bez jeftine radne snage, a nisu ni htjeli izgubiti dio svoje zemlje. Seljaštvo, s druge strane, ovom reformom nije dobilo pretjerano bolji položaj. Iako su dobili osobnu slobodu, zemlja koju su imali nije bilo dovoljna za održavanje života, a morali su i otplatiti svoj posjed radom ili novcem. Ukratko, njihov život se promijenio minimalno. Godine nezadovoljstva uređenjem države 1865. godine rezultira „Organizacijom“ čiji član, plemić Dimitrije Karakozov puca na Cara godinu nakon. To je bio prvi od nekolicine neuspješnih pokušaja atentata. Uspješni atentat su sproveli borci za slobodu Poljske 1881. godine.¹

Carska obitelj je, ipak, imala još jednog Aleksandra u redu za prijestolje, Aleksandra III., sina sada pokojnog cara Aleksandra II. Za razliku od svog oca, s kojim je, između ostalog, imao vrlo loš odnos, Aleksandar III. nije bio veliki reformist. Aleksandar II., iako mlako i usporeno, je pokušao modernizirati Rusiju ukidanjem kmetstva, a postojao je i plan kraja

---

¹ Jelčić, Aleksije. *Ruska revolucija i njeno poreklo*, Izdanje „Nove Evrope“, Zagreb, 1925., str. 37-44.

apsolutističke vladavine. Aleksandar III., s druge strane, je vodio izrazito konzervativnu politiku oslanjajući se pritom na plemstvo kojem je pružio izobilje materijalnih povlastica. Njegov žestok temperament i karakter su zasigurno pridonijeli pogoršanju položaja seljaka te vršenju terora nad ljudima drugih narodnosti, jer Rusija je bila multi-etnička zemlja, a osobito nad Židovima. U tome mu je uvelike pomagala tajna policija, Okhrana, koju je on osnovao kako ne bi doživio istu sudbinu kao njegov otac. Njegova vladavina, doduše, nije imala samo negativan utjecaj na seljake, bilo je i pojedinih pozitivnih aspekata. Ukinut je monopol na sol, ukinut porez na glavu, otvorena Seljačka Hipotekarna Banka itd. Bitno je napomenuti da je za njegove vladavine bilo je prisutno stanje mira, a država je industrijski i ekonomski ojačala. Međutim, 1892. u zemlji je izbila strašna glad, ne samo zbog loše žetve povodom nepovoljnih meteoroloških i poljoprivrednih uvjeta, već i zbog loše uprave te društvenog poretka prepunog mana i nejednakosti. Ta kriza je tad bila tek u začetku, a razvila se tek nakon vrlo iznenadne smrti Aleksandra III., 1894. godine.²

2.2. Nikola II.

Njegov nasljednik je bio, u narodu nepopularni, Nikola II. On nije bio veliki reformist poput svog djeda, niti je bio silan konzervativac poput oca. Nikola II. bio je samo – Nikola. Povodljiv, sramežljiv te u potpunosti nezainteresiran za vojne i političke teme bitne za vladara velike države kao što je Rusija, više se zanimajući za vanjske aktivnosti poput veslanja, tenisa te igranje sa svojom djecom. Čak navodi da mu je bilo dosadno tijekom njegova putovanja u Japan 1891. godine upravo zbog vojne prirode tog posjeta. Teško je zamisliti da netko može reći da je putovanje tijekom kojeg je zadobio posjekotine na glavi od katane japanskog oficira, Tsude Sanza, bilo dosadno, ali valjda su posjete palačama i generalima bile toliko mučne za mladog Nikolu.³

Ovi detalji sami po sebi nisu osobito bitni, ali objedinjeni pomažu izgraditi sliku toga kakav će car Nikola II. biti – slab, nekvalificiran i nespreman. Kombinacija takvog vladara i nezavidnog i unazađenog stanja Rusije, koja je po razvijenosti poprilično kasnila za zapadnjačkim zemljama, bila je pravi potencijal za katastrofu. Prosječni seljak dobivao je 30% manje hrane nego potrebno za normalan život te je njegova najamna svota iznosila 6 do 10 rubalja više za svakih 10,800m² posjeda nego što je taj isti posjed donosio čistog prihoda ako bi zemlju obrađivali najamni radnici. Pod takvim uvjetima se počelo ponovno kovati snažno revolucionarno raspoloženje među seljaštvom. Uvjeti u gradovima i među radnicima također

---

² Isto str. 46-51.

³ Price, Kent de. *Diary of Nicholas II, 1917-1918: An Annotated Translation*, Theses, Dissertations, Professional Papers, Missoula, MT, 1966., str. 16-18.

nisu bili puno bolji. Još 1898. godine osnovana je Ruska Socijal-demokratska Radnička Stranka s Lenjinom i Plehanovom na čelu. Nisu postojale stranke socijalnih revolucionara, ali grupe narodnjaka s revolucionarnim idejama će se ipak uskoro latiti oružja. Prvi veći neredi i štrajkovi u tvornicama su počeli 1897. godine. Vlada sama nije znala što napraviti, kazniti radnike zatvaranjem u tamnice ili se držati sa strane.⁴

2.3. Revolucija 1905.

„Nama treba jedan mali pobjednički rat, da bismo se osigurali od revolucije“⁵ rekao je ruski ministar unutrašnjih poslova i državni tajnik, Vyacheslav von Plehve. Ta izjava i nije daleko od istine jer kad su ljudi gladni, siromašni i nezadovoljni, Nikola II. je, kao autokrat, bio jedini mogući krivac u svačijim očima za takvo stanje države. Formula koju su autokrati često, dakle, znali koristiti za povratiti ljude na svoju stranu je bila jednostavna, pobuditi taj patriotski osjećaj stvoren pobjedom u ratu. I tek tako, protiv želje svog naroda i nekih državnika, potpuno nespremna Rusija započinje rat s Japanom 1904. godine. Povod rata je, ukratko, bio želja za kontrolom Koreje i Mandžurije. Japan je čak pokušao izbjeći rat te mirno dogovoriti uvjete, no Nikola II., pretjerano uvjeren u nadmoć svoje vojske, vjerojatno i potpuno nesvjestan rapidne militarizacije provedene u Japanu posljednjih godina, se odlučio silom ostvariti svoje ciljeve. Ono što je uslijedilo, bio je sramotan i strašan niz poraza, primjerice u bitkama kod Port Arthura, rijeke Yalu, Tsushime, i novčanih, ljudskih te teritorijalnih gubitaka. Pod neke od tih teritorija spadaju Port Arthur i dio otoka Sakhalina. Narušen je bio i već godinama unazad oštećen ugled dinastije Romanov. Rat je toliko loše tekao da su se neki mornari pobunili protiv svojih vođa te je uslijedio niz ustanaka od kojih su najznačajniji bili u Sevastopolu i na Crnom moru. Unatoč tome, većina oružanih snaga je nastavila biti odana Caru, no ovakve bune su bile potencijalno vrlo opasne. Dovoljno je loše imati seljake i građane protiv sebe kao vladaru, no kombinacija s vojskom je svakako kraj priče.⁶

Praćen svojim neuspjesima, Nikola II. je bio u većoj opasnosti od svog nego tuđeg naroda. Moral vojske je rapidno opadao, a civili, opterećeni teškim poslovnim uvjetima nisu bili sretni pritiskom stvorenim kroz rat s kojim se nisu slagali. Revolucije su često pratile ratove u Rusiji. Raniji primjer je revolucija koja je uslijedila zbog rata s Turskom 1877. godine. To nas dovodi do pravoslavnog svećenika, Georgyja Gapona. Bio je to čovjek visokih moralnih načela koji se zalagao za bolje radne uvjete u tvornicama, ali je nastojao da narod ne zaboravi i na važnost religije i odanosti Caru. Rano u siječnju 1905. godine, nastupio je četverodnevni

---

⁴ Jelačić, Aleksije. *Ruska revolucija...* str. 60-64.

⁵ Isto, str. 68.

⁶ Isto, 68-74.

štrajk radnika tvornice metala u Petrogradu. Kad štrajk nije urodio plodom, Gapon je složio jednostavnu i bezopasnu peticiju za Cara u kojoj traži bolje uvjete za radnike. Ne znajući da je Nikola II. već ranije otišao iz Petrograda u Tsarsko Selo, Gapon je 22. siječnja poveo 200,000 ljudi u miran protest. Cilj mu je bio doći do palače i osobno uručiti Caru peticiju dok je ostatak naroda trebao tome svjedočiti. Vojska je znala unaprijed za ovaj protest te su imali naredbe od Cara da se obračunaju s ovom situacijom te da očuvaju palaču. Vojska je zatražila od mase da prestanu s protestom i da se razidu, no nije bilo lako razbiti ovoliku grupu ljudi, pogotovo ne kad je ta grupa uvjeren da će njihove želje za odobrenjem peticije biti uslišene. Kad je grupa nastavila marširati dalje, vojska je otvorila paljbu. Ovaj slučaj je danas zapamćen kao Krvava nedjelja. Nikola II., zgrožen ovim događajem, pokušao je financijski pomoći obiteljima ubijenih kojih je bilo nekoliko stotina. Nikola II. nije naredio ovu paljbu, ali je kao autokrat bio smatran odgovornim. Eksplozivno se povećao broj štrajkova, protesta, pa čak i terorizma u tekućoj godini. Do kraja 1905. ubijeno je preko 150 državnih službenika. Seljaci su za sebe zapljenjivali zemlju i alat. Gapon, potresen onime što se dogodilo, postao je pravi revolucionar. Izbjegavši zatvor, po odlasku u Švicarsku tražio je od tamošnjih političkih prognanika da zanemare međusobna razilaženja u ideologijama te da se udruže u pobunama u Rusiji, ali uzalud. Ni Plehanov i menjševici, ni Lenjin i boljševici nisu odustajali od želje za prevlasti. Lav Trotsky imao je drugačiji stav od ostalih te se uputio za Petrograd.⁷

1905. godine se oformio Sovjet, odnosno vijeće radnika. Vođeni upravo Lavom Trotskyim, postali su vrlo utjecajna grupa organizirajući štrajkove i zahtijevajući političke reforme. Bilo je to vijeće sastavljeno od lokalnih tvorničkih radnika i zaposlenika te je postalo organ lokalne revolucionarne vlade. Pritisnut sa svih strana, na savjet Sergeija Wittea, tadašnjeg predsjednika odbora ministara, Nikola II. potpisuje Oktobarski manifest 17. listopada, 1905. godine. Taj proglas je ostvario osnovne građanske slobode za ljude te je obećao stvaranje Dume, zakonodavnog tijela čija je namjena bila smiriti narod te obnoviti red i mir u državi. Iako je Duma imala ograničenu moć i bila je pod Carevom kontrolom, bilo je valjano za vjerovati da je ovo velik korak prema kraju carskog režima u Rusiji. Neki su nastavili negodovati smatrajući da nije dovoljno. Dok je proglas početno smirio nereda na neko vrijeme, Nikola II. nije dugo čekao prije nego je ponovno uspostavio samostalnu kontrolu. Silom su suzbijeni idući ustanci, a mnogi revolucionari su uhićeni, prognani ili čak smaknuti. Sve zajedno se može reći da je revolucija 1905. bila neuspješna te nije ostvarila željeni cilj, no oslobodila je put za iduće dvije, mnogo uspješnije revolucije 1917. godine. Najčešći 'krivac' za neuspjeh se pronalazi u slaboj organizaciji. Svi ti nezadovoljni ljudi iz različitih socijalnih pozadina i mjesta su bili razdvojeni

---

⁷ Moorehead, Alan. *The Russian Revolution*, Harper & Brothers, New York, 1958., str. 51-55.

i nedostajala je centralna osoba revolucije. Netko tko će pravilno ujediniti sve i voditi ljude ciljano k novom režimu, revoluciji je trebao vođa.⁸

2.4. Vladimir Lenjin

Vladimir Ulyanov, kasnije poznat kao Lenjin, sin je Ilyje i Marije Ulyanov rođen 10. travnja, 1870. godine. Ilya je imao respektabilan posao inspektora osnovnih škola te je čak i nakon svoje iznenadne smrti ostavio velikoj obitelji barem koliko-toliko pristojnu svotu novca. Obiteljska smrt koja je, doduše, najviše utjecala na mladog Vladimira bila je smrt Aleksandra, njegova starijeg brata. On je bio smaknut 8. svibnja, 1887. godine zbog svoje umiješanosti u planiranje atentata na cara Aleksandra III. Vladimir se, očigledno, ugledao na brata Aleksandra što se tiče revolucionarnih ideja. Vladimirovi stari školski kolege ga opisuju kao vrlo ozbiljnu osobu koja je cijenila svoje vrijeme za sebe te kao vrlo inteligentnu osobu koja nikad nije odbila pomoći kolegama sa školskim obvezama. Ipak, navode da je zamjerao ljudima koji su pokušavali rješavati svoju školsku zadaću na teret tuđeg rada i intelekta.⁹

No kako je Lenjin iz intelektualnog školarca stasao u glavnu figuru socijalizma? Za to je potrebno vratiti se godinama unazad do 1848. godine kad je Karl Marx napisao *Komunistički manifest* u kojem ističe da je kapitalizam sustav gdje buržoazija, društvena klasa koja kontrolira sredstva za proizvodnju i distribuciju te koja je neprijatelj proletarijata, odnosno potlačene društvene klase u kapitalizmu, iskorištava radnike. Navodi kako je jedini način za izlaz iz takvog poretka klasnim ratom i ustankom kojim bi se kasnije uspostavila komunistička utopija. Sad se vratimo nazad do Lenjinove adolescencije kad čita taj manifest te se potpuno oduševio.¹⁰

Tako otvorena podrška Karl Marxu te kritiziranje carskog režima su za bilo koga, pa tako i Lenjina, mogle značiti samo jedno – prognanstvo u Sibir. Ali, osim ekstremne hladnoće, Lenjinu nisu bili toliko loši uvjeti tamo. Živio je zajedno sa svojom ženom Nadezhdom Krupskayjom, napisao *Razvoj kapitalizma u Rusiji*, jednom tjedno je financijski savjetovao seljake te je imao knjiga za čitanje do mile volje. Nakon što je pušten iz Sibira, seli se u Švicarsku gdje je sudjelovao u uređivanju socijalističkih novina, poznate pod imenom *Iskra*, koje su se krijumčarile u Rusiju s ciljem radikalizacije naroda pod okriljem Ruske Socijal-demokratske Radničke Stranke. Lenjin je bio toliko radikalna da je donio veliku podjelu unutar stranke na menjševike i puno više revolucionarski zagrižene boljševike vođene Lenjinom.

---

⁸ Service, Robert. *A History of Twentieth-century Russia*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1998., str. 14-17.

⁹ Katkov, George. *Lenin's Path to Power: Bolshevism and the Destiny of Russia*, American Heritage, New York, 1971., str. 13-16.

¹⁰ Munzer, Egbert. "THE COMMUNIST MANIFESTO." *Bulletin Des Relations Industrielles*, vol. 3, no. 7, 1948, str. 103-106.

Tijekom revolucije 1905. nije imao veće utjecaja na događaje, no pažljivo je pratio događaje i učio iz njenog neuspjeha. Ustanci su bili slabo organizirani, izabranici u Dumi su zanemarili ljude, a Car je izigrao i ljude i Dumu. Lenjin je bio ljutit jer je Rusija propustila veliku šansu za potpunim preuređenjem države. Jedini izbor koji je preostao, po njegovom mišljenju, bila je radnička oružana revolucija. Ispostavit će se da Nikola II. s druge strane nije naučio ništa.¹¹

2.5. Od revolucije do Prvog svjetskog rata

Nešto vremena nakon revolucije, Nikola II. na mjesto premijera postavio Pyotra Stolypina. Bio je izvrstan političar koji je svojim liderskim sposobnostima i reformatorskim razmišljanjem. Protivio se Caru kad je pokušavao u potpunosti suzbiti Dumu te je iznio pojedine agrarne reforme kojima je praktički omogućio seljacima da svojim radom i zalaganjem zapravo mogu zaraditi dovoljno za kupiti više zemlje za svoje vlastite potrebe. Rusija tijekom njegova djelovanja rasla ekonomski i industrijski. Posebice se osjetila stopa rasta industrijske proizvodnje od šest to osam posto u području tekstila, metalurgije i rudarstva. Napredak je bio toliko pozitivan da je Lenjin počeo gubiti svaku nadu za mogućnost skore revolucije. No onda se situacija u palači zakomplicirala na neočekivan i neuobičajen način. Malo vladara kroz povijest može reći da im se ugled među narodom srozao jer su se on i njegova žena zblížili s alkoholičarskim, kockarskim, neopranim, bradatim seljakom za kojeg se vjeruje da je čarobnjak s natprirodnim sposobnostima za izlječivanje ljudi, ali Nikola II. svakako spada u tu kategoriju. Ovdje se radi o Gregoriju Rasputinu, ekscentričnom čovjeku za kojeg je nepoznato kako je točno došao do kraljevske obitelji, no kad je uspješno izlječio Nikolinog sina, Alekseja, od hemofilije, ta veza je očvrtnula. Rasputin je svojim raskalašenim životnim stilom postao pravi skandal u Petrogradu, a Stolypin, kako bi ugasio vatru, ga je protjerao iz grada 1911. godine. Sad je Stolypin imao neprijatelje sa svih strana: revolucionare zbog remećenja njihovih planova, Dumu zbog ograničavanja njihove moći, Cara zbog narušavanja autokracije te sad i caricu Aleksandru koja je obožavala Rasputina. Već u rujnu 1911. je izvršen atentat na njega. Nedugo nakon, Rasputin je vraćen u grad. Rasputin je svojim skandaloznim načinom života i dalje rušio ugled Cara, ali dokle god su se uvjeti života u Rusiji popravljali sve više i više, možda bi Nikola II. mogao mirno vladati dalje, možda do budućih revolucija ne bi ni došlo, no stvar se zakomplicirala početkom Prvog svjetskog rata 1914. godine.¹²

Iako su neke reforme stupile na snagu nakon rata s Japanom, Rusija još uvijek nije bila spremna za konflikt ovolikog značaja i destruktivnosti. Ni politički, ni vojni vođe nisu bili kvalificirani te je zaliha hrane i opreme je bila nedovoljna. Unatoč tome, ruski vojnici su se

---

¹¹ Hill, Christopher. *Lenin and the Russian Revolution*, The Penguin Group, London, 1971., str. 39-40.

¹² Moorehead, Alan. *The Russian Revolution...* str. 68-75.

hrabro borili protiv njemačke vojske. Ruski narod, s druge strane, je imao mnogo razloga za nezadovoljstvo. Nepovjerenje vlade u bilo koju inicijativu javnosti, primjerice za prikupljanje municije i medicinskih sredstava je jedan od njih. Zatim, činjenica da je četvrti sastanak Dume prekinuo Nikola II., time odbivši niz reformi koji se trebao sprovesti. Nije pomogla ni činjenica da je vojno neiskusni Nikola II. sebe postavio da vodi vojsku na terenu protiv Njemačke, a na vlasti je ostavio svoju njemačku ženu Aleksandru koja je, kao i prijašnje navedeno, bila pod snažnim utjecajem Rasputina. Svi su bili uvjereni da on potajno donosi sve odluke te da namjerno uništava državu, no danas nema dokaza za te tvrdnje. Kao rezultat tih glasina i nagađanja, Rasputina je krajem 1916. ubila grupa konzervativnih plemića, no tad je već bilo kasno za bilo kakvo spašavanje ugleda. Njegovo ubojstvo je obavijeno misterijem, ali ono što je poznato je da, čak i nakon smrti, nastavio je rušiti imidž carske obitelji Romanov. Prvi svjetski rat je Rusiju ostavio bez novca, hrane i snage, a Nikola II. kao vođa vojske je zbog toga još više bio smatran krivcem za takvo stanje. Po drugi put za njegove vladavine, Rusija je bila na rubu revolucije.¹³

---

¹³ <https://www.britannica.com/event/Russian-Revolution/The-February-Revolution>

3. Februarska revolucija

Nakon neuspjeha revolucije 1905. godine, slijedio je drugi, a nedugo nakon i treći pokušaj. Revolucija u veljači, ili ožujku po gregorijanskom kalendaru, je započela zbog nezadovoljstva naroda Nikolinom autokracijom. A razloga za nezadovoljstvo je bilo i previše. Glad, siromaštvo i manjak posjeda su tek neki od njih.

3.1. Dan žena

Početakom 1917. godine, stvarale su se i smišljale brojne urote protiv carske obitelji. O tome se javno diskutiralo na svim javnim mjestima, među svim političkim opredjeljenjima, čak i među najzagriženijim monarhistima. Među ljudima, potreba za mirom, hranom i toplinom je bila veća nego ikad. Sve dulje i dulje čekanje na ugađanje tim potrebama je prosječnog Rusa tjeralo na maničnu želju za protestiranjem i uništavanjem. To je bila veća opasnost za Cara nego njemačka ofenziva jer, ne zaboravimo, rat još nije bio gotov u to vrijeme. Koliko je Nikola II. izgubio odanost svojih ljudi pokazuju riječi generala Brusilova na sastanku s engleskim, talijanskim i francuskim predstavnicima pri kojem se smišljao plan za ojačanje ruske fronte: „Ako sam prisiljen birati između Cara i Rusije, marširat ću za Rusiju.“¹⁴ Krajem siječnja, i Progresivni Blok, stranka sastavljena od liberala i ljevičara, izuzev socijalista, i Mezhrayonka, organizacija unutar Socijal-demokratske stranke koja je pokušavala ujediniti menjševike i boljševike su radile na promjeni režima te micanju Cara s vlasti, ali svaka na svoj način. Na sastanku Dume 27. veljače se raspravljalo o napadu na vladu. Aleksandar Kerensky, budući vođa Ruske privremene vlade, je na tom sastanku održao strastven govor kojim je zahtijevao kraj rata. Revolucija je na neki način visila u zraku, ali bez obzira na sve ove događaje, nikako se nije mogla pokrenuti. Nikola II. nije vidio, ili jednostavno nije htio vidjeti, ove znakove nadolazeće oluje.¹⁵

Već neko vrijeme na ulicama su vladali neredi, prosvjedi i tučnjave. Čak je i među oružanim snagama ponekad dolazilo do pobune i okretanja protiv vlasti. No, nikad nije došlo do međusobne suradnje. Radnici i vojnici samostalno nikako nisu mogli započeti revoluciju. Za takav pothvat je bio potreban novac, vođe i politička organiziranost. Proletarijati mogu zaiskriti revoluciju, ali jedino takve organizacije ju mogu rasplamsati. Jedan od ključnih dana za Februarsku revoluciju se smatra Dan žena, 8. ožujka (23. veljače po julijanskom kalendaru). Tisuće žena i djece je izašlo na ulice tražeći bolja prava za žene i kritizirajući racije hrane. Odluka je pala i na dva slogana; „Kraj autokraciji“ i „Kraj ratu“. Ritmički se uzvikivalo i „Dajte nam kruha!“, a tog dana su i brojne pekare bile predmetom provaljivanja i pljačkanja. Policija

---

¹⁴ Moorehead, Alan. *The Russian Revolution...* str. 134.

¹⁵ Isto, str. 132-135.

se suzdržavala od korištenja sile s obzirom na demografiju većine prosvjednika. Idućeg dana je još više prosvjednika bilo na ulicama. Tek tada su se i Mezhrayonka i boljševici odlučili pokušati preuzeti kontrolu i usmjeriti revoluciju. Boljševici su otvoreno od gomile tražili direktan sudar s vlašću. Svi su mogli vidjeti da ovo nije običan protest osim Nikole II. Kad su ga njegovi ministri molili preko pisma da daju ostavku te da oforme novu vladu zbog trenutnog kaotičnog stanja u Petrogradu, on je samo odgovorio: „Naređujem da se nemiri u glavnom gradu zaustave sutra.“¹⁶ On je još uvijek vjerovao da od ovih nereda neće biti ozbiljnije štete.¹⁷

3.2. Pad dinastije Romanov

General Khabalov je davao sve od sebe da povrati mir u grad, no njegovi naponi su, blago rečeno, bili uzaludni. U subotu, 10. ožujka, je uspješno priveo stotinjak političara ljevice, uključujući i brojne boljševike. Naredio je i povratak na posao svim radnicima, ali ne u ponedjeljak, 12. ožujka, koje bi bilo razumno vrijeme, već u utorak, dan nakon. To pokazuje koliko je oprezan morao biti sa svojim riječima te koliko je zapetljana bila ova situacija. U nedjelju su ljudi počeli i skandirati protiv, njihovim riječima, njemačke žene, što se očito odnosilo na caricu Aleksandru. Ovoga dana je vojska počela koristiti svoje puške. Oko podneva su puške pucale u zrak kao znak upozorenja, no kasnije tog popodneva, vojska na Trgu Znamenskaya pucala je u ljude. Bilo je 60 mrtvih i 60 ranjenih. Tu večer su napade pretrpjele razne policijske stanice, sudnice i zatvori, neki su čak i oslobađali sve zatvorenike bez obzira na njihove prijašnje zločine. Požari su bili posuti kroz grad, a neki vojnici su se urotili i ubili svog pukovnika. Nitko nije mogao biti siguran u vjernost svojih ljudi. Pucati na njemačke vojnike je jedna stvar, ali pucati na svoje ljude im je negativno utjecalo na njihovo psihološko stanje i opterećivalo njihovu savjest. I baš zbog takvog razmišljanja, mnogi vojnici su promijenili strane te se pridružili prosvjednicima koji su napadali policijske stanice i radili nered po ulicama dana 12. ožujka. Glasnogovornik Dume je telegramima pokušavao uvjeriti Cara da odobri određene reforme i da nađe kompromis s narodom i njegovim zahtjevima. Nikola II. je samo zatvorio oči pred tim upozorenjima. Veliki problem s revolucionarima, s druge strane, bila je činjenica da se i dalje nije znalo tko bi točno trebao voditi revoluciju. Dvije glavne grupe, menjševici i boljševici, su bili u relativno dobrim odnosima u toj ranoj 1917. godini zbog osjećaja bratstva i jedinstva u zraku dok pokušavaju postići isti cilj. Ipak, nešto nepovjerenja s obje strane jest postojalo.¹⁸

---

¹⁶ Isto str. 142.

¹⁷ Isto str. 138-142.

¹⁸ Isto, str. 143-147.

Stanje na ulicama je 13. ožujka bilo ponešto stabilnije. Revolucionari su prodrli u mnoge ključne zgrade. Neki ljudi su čak i provalili u kuću poznate balerine, Matilde Kschessinske, koja je bila očiti simbol bogatstva i carskog režima. Već idući dan, velike vijesti su pristigle iz Tsarkog sela. Careva garda se pobunila, a Carica se nije mogla preseliti na sigurniju lokaciju jer se brinula o njihovoj djeci. Sve petero djece se zarazilo ospicama. Napokon je došlo vrijeme da se Nikola suoči s događajima u glavnom gradu. Krenuo je za Petrograd gdje je vjerojatno htio saslušati prijedloge i ideje za novu vladu. No, kad je napokon došao do te odluke, već je bilo prekasno. Revolucionari su presreli njegov vlak. Odveden je u Pskov do ureda generala Russkyjog gdje će boraviti posljednjih nekoliko sati svoje vladavine. Bio je prisiljen abdicirati, a ni njegov brat, ni njegov sin nisu zauzeli njegovo mjesto. Po prvi put nakon više od 300 godina, Rusija nije imala Cara. Na njegovo mjesto su stale dvije grupe političara koje su se borile za prevlast u Palači Tauride, vijeće Dume i izvršni odbor Sovjeta. Gomile ljudi nastavljaju raditi nered na ulicama, a budućnost je nepoznata svima.¹⁹

---

¹⁹ Isto, str. 149-157.

4. Ruska privremena vlada i Petrogradski Sovjet

Nakon pada autokracije, stvorila se velika rupa u vrhu vladajuće hijerarhije i netko je morao popuniti tu prazninu. Ruska privremena vlada i Petrogradski Sovjet su postale dvije najjače organizacije u Rusiji te su se našle u vrlo uravnoteženom odnosu. Ta njihova podjela moći je postala poznata kao dualna snaga. Međutim, dovoljna je bila jedna stvar, ili jedan čovjek, da prevagne moć u korist jedne organizacije naspram druge.

4.1. Srpanjski dani

Dok su članovi Dume oklijevali preuzeti kontrolu nad revolucijom, predstavnici radnika su osnovali tijelo vlasti znano kao Petrogradski Sovjet radničkih i vojničkih zastupnika. Tek 13. ožujka nakon odužih rasprava i odugovlačenja su članovi Dume formirali vladu. Potaklo ih je na djelovanje svjesnost veličine i sile revolucije, ali i strah da Petrogradski Sovjet ne preuzme vlast nad državom. Nadali su se da će stavljajući sebe na čelo države postići lakše kontroliranje rastućeg nereda među narodom, a možda čak i spasiti monarhiju. Prvi čovjek na vrhu Ruske privremene vlade je bio Princ Georgy Yevgenyevich Lvov. S druge strane, Petrogradski Sovjet je radio brzo i bez oklijevanja. Na svom prvom plenarnom sastanku na kojem je sudjelovalo otprilike 250 ljudi su sudjelovali i socijalistički zastupnici Dume, brojni vođe radnika i članovi odjeljenja za štrajkove. Izrađeno je snažno izvršno vijeće koje je odmah preuzelo odgovornost za osiguranje zaliha hrane te za stratešku obranu Petrograda u slučaju pokušaja napada od strane autokrata. Bitno je naglasiti i postavljanje i vojničkih i radničkih zastupnika. Svim ovim, Petrogradski Sovjet je izgledao kao pravi kandidat za vlast nad državom. Ipak, pomalo i neobjašnjivo, sovjeti sebe nisu proglasili Vladom Revolucionarske Rusije, već su podržali Dumu pri osnivanju svoje vlade. Vrlo vjerojatno nisu htjeli raditi neke nagle korake ne znajući još kojeg su mišljenja trupe u Tsarskom selu, a kamoli trupe na frontu. Moguće je čak da su odlučili pustiti formaciju buržoazijske vlade ako je primarni cilj revolucije ipak bio da se postavi demokratski sustav u državi. Strah od neuspjeha poput 1905. godine ih je možda odvukao od bilo kakvog rizika da se pokušaj revolucije sad poveže sa socijalističkim eksperimentima ili diktaturom proletarijata. Među sovjetima je bilo i nekoliko boljševika koji su, naravno, podržavali Lenjina. Vjerovali su da je on ključan za to da se ruska revolucija proširi u svjetsku socijalističku revoluciju. Međutim, kad je Lenjin stigao u Petrograd, najveći problem mu je bio inspirirati svoju vlastitu stranku da uloži više truda i energije u revoluciju. Bili su u brojčanoj manjini te nisu osnovali socijalističku i proletarijatsku vladu. Ipak, članovi Dume bili su svjesni da prava moć nije u njihovim rukama, već u rukama vođa Sovjeta koji su odlučivali

sve u ime Dume i to bez njezinog odupiranja. To je vladu učinilo poprilično nestabilnom, a nije pomagala ni tekuća revolucija ni promjene vlasti unutar Sovjeta.²⁰

Lenjin se nastavio dokazivati kao moćna i utjecajna figura u ruskoj politici. Odlučio je kako je najbolji potez koji boljševički pokret može napraviti jest obećati narodu sve ono što Privremena vlada nije bila u stanju ispuniti kroz slogan „Mir, zemlja i kruh“. Mir se, očigledno, odnosio na želju naroda za istupanjem iz Prvog svjetskog rata. To, naravno, nije bilo lako ispuniti jer rat ipak ima dvije strane. Njemačku se imalo podosta toga za pitati vezano uz mir. Zemlja se odnosila na posjede koji su bili od velike važnosti poljoprivrednom dijelu stanovništva. To obećanje svakako uzdiglo boljševike u njihovim očima. Zadnji dio slogana, kruh, je gladnom stanovništvu svakako bio najprimamljiviji. Stanje nakon Februarske revolucije je bilo sve bolje i bolje za boljševike. Kroz svibanj i lipanj se udio boljševika u tvorničkim vijećima i radničkim udrugama znatno povećao na štetu menjševika i socijalističkih revolucionara. Broj članova njihove stranke je dosegao brojku od otprilike 300,000 ljudi do kraja godine, a preko pola boljševika je bilo radničke klase. Nemajući iste administrativne prepreke ni odgovornosti kao druge stranke, boljševici su imali više vremena širiti svoj utjecaj i jačati brojčano. Mnogi ljudi su čak i mijenjali stranke zbog njihove ambicije, svjetonazora i pristupa. Jedan od novih pristupnika je bio i Trotsky, što nije mala stvar uzevši u obzir međusobni antagonizam koji je kroz prijašnje godine razvio s Lenjinom. Sve ljude unutar stranke je ujedinjavala želja za moći i socijalizmom, bez obzira na klasno porijeklo. Činilo se kako su svi spremni za revolucionarne postupke. Kad se činilo da nijedna stranka ne želi svu moć za sebe, Lenjin i boljševici su ipak opovrgli takav privid. Liberali su imali razloga za brigu, a prava panika nastala je u lipnju kad je ruska vojna ofenziva započela na južnom dijelu istočne fronte. Princ Lvov i njegov ministar rata, Kerensky, su htjeli saveznicima dokazati korisnost Rusije u odbijanju njemačkih i austro-ugarskih napada, te u isto vrijeme pridobiti potporu naroda kroz vojne uspjehe. Međutim, to im nije pošlo za rukom jer su protivničke trupe uspješno odbile Ruse i natjerale ih na povlačenje sve do krajnjeg dijela Ukrajine. U to isto vrijeme, boljševici su održali demonstracije protiv vlade. Ugasila ih je tek intervencija u posljednji trenutak od strane Prvog sveruskog kongresa sovjeta. Pokušavši iskoristiti krizu, centralno vijeće boljševika je isplaniralo još jednu oružanu demonstraciju u Petrogradu 16. srpnja. Lenjin je to vidio kao dobru priliku za preuzimanje vlasti, no Privremena vlada je brzo kontrirala ustanku. Nakon tog neuspjeha, boljševičko vijeće je tražilo od pristalica među radnicima i vojnicima da se rasprše. Čak je i sam Lenjin pobjegao i povukao se u Finsku. Unatoč upozorenjima, neki ljudi su nastavili s demonstracijama. Privremena vlada je poslala trupe da

---

²⁰ <https://www.britannica.com/event/Russian-Revolution/The-February-Revolution>

suzbiju takve akcije. Paljba na demonstrante je rezultirala smrću desecima ljudi. Ministri su smatrali boljševičko centralno vijeće odgovornim za sukobe unatoč njihovom očitom suzdržavanju od sudjelovanja. Lenjin se spasio ranije spomenutim odlaskom u Finsku, no ostali boljševički vođe, među kojim je najistaknutiji Trotsky, bivahu uhvaćeni i uhićeni. Ne mogavši se nositi s ovim teškim komplikacijama, Princ Lvov je istupio s vrha Privremene vlade. Naslijedio ga je ministar rata, Kerensky. Kerensky je pažljivo održavao pozitivne relacije sa svim strankama koje podržavaju Privremenu vladu i trudio se ne favorizirati svoju stranku socijalističkih revolucionara. Imao je svako pravo, dakle, vjerovati da može spasiti Rusiju od vojnog poraza te od političkog raspada.²¹

4.2. Afera Kornilov

Kerensky je smatrao dvije točke ključnim za uspješnost njegova mandata. Prvo je htio osnažiti autoritet vlade, ne samo u gradovima, već i na vojnoj fronti. Drugi cilj je bio osiguranje redovite zalihe hrane iz ruralnih područja. Za svoju desnu ruku je postavio proslavljenog generala Lavra Kornilova, zagriženog protusovjetskog političara. Kerensky je također odbijao prihvatiti više cijene koje su seljaci htjeli postaviti za svoje proizvode. Borio se za ostvarivanje lakše dostupnosti kruha svim ljudima. Nije to bio lak cilj za ostvariti, a poteškoće u pronalaženju financijske ispomoći su rezultirale neizbježnom inflacijom. Seljaci stoga nisu htjeli pustiti svoja dobra u prodaju dok se ne stabilizira valuta i ne poveća proizvodnja industrijskih proizvoda. Cijena žita se poduplala, a količina hrane koju je držao Petrograd je bila dovoljna tek za tri dana racija. Situacija nije bila ništa bolja na bojišnici. Nakon što su odbili rusku ofenzivu u lipnju, njemački zapovjednici su zacrtali svoj vlastiti plan napada na sjeverni sektor istočne fronte. Ruskim vojnicima je rapidno opadao moral, mnogi su se pitali je li vrijedno nastaviti se boriti te su brojni vojnici čak i dezertirali. Pružili su najslabiji otpor još od početka samog rata. Kad je ostalo tek 500 kilometara bez ikakvih prirodnih prepreka između Nijemaca i Petrograda, Ruska privremena vlada više nije mogla biti sigurna u svoj opstanak. Najviše se mogla uzdati u brzu pobjedu saveznika nad centralnim silama. Nažalost po nju i Kerenskog, centralne sile nisu bile ni blizu raspada sredinom 1917. godine. Nestabilnost prouzrokovana ratnim i ekonomskim problemima je stvarala protivljenje Privremenoj vladi od strane srednje i više društvene klase. Problem za srednju klasu je bio što su smatrali i kadete, liberalnu stranku, i antisocijalističke stranke slabima. Tradicionalni desničari također nisu imali šanse za povratak na vrh. Ni sam Nikola Romanov, koji je tad živio povučen od javnosti u zapadnom Sibiru, nije ništa rekao ili uradio kako bi ohrabrio monarhiste. Desničari su ipak imali

---

²¹ Service, Robert. *A History of Twentieth-century Russia...* str. 48-51.

plan i to upravo preko desne ruke Kerenskog, generala Kornilova. Uz potporu desničarskih simpatizera s istočne fronte, Kornilov je u Petrogradu odlučio započeti pobunu.²²

Nakon boljševičkog ustanka u srpnju, bio je red na desničare. Kornilov, vjerujući da je to jedini način za sprječavanje budućih boljševičkih ustanaka, htio je smrtnu kaznu za Lenjina. Kerensky se nije slagao s tom idejom, a kroz neke druge nesuglasice koje su nastajale s vremenom, nepovjerenje između te dvojice je raslo. Svojim govorima, iako manje efektivnim nego što je planirao da budu, je skupljao ljude i oko sebe oformio neku vrstu nove političke stranke. Njegov glavni cilj je bio održati državni udar u Petrogradu, a njegovi članovi su uskoro postali poznati kao kornilovci. Plan Kornilova je bio isforsirati nered na ulicama Petrograda te, pod izlikom da je vlada u opasnosti, uvesti trupe u grad sa sjevera i s juga koje bi okružile grad zajedno s 2,000 oficira već postavljenih u glavnim točkama grada. Zajedničkim snagama su tako htjeli uhvatiti i uhititi socijalističke vođe te prodrti u ključne zgrade. Htjeli iskoristiti ovako burnu godinu u svoju korist, Kornilov je unaprijed javnosti otkrio svoje planove. Uslijedio je niz telegrama s Kerenskim u kojem se očituje lažna prijatnost jednog prema drugome s obje strane. Tek kad je Kerensky uspješno potvrdio tajne planove Kornilova predstavljajući se lažno kao njegov pristalica preko telegrama je došlo do vrhunca tenzija. Kerensky je od Kornilova zatražio da odstupi od svoje pozicije i svoje ovlasti preda generalu Lukomskom. Kornilov je uzvrativši svojim trupama da krenu probijati put prema glavnom gradu. Mora se napomenuti da Kornilov nije imao toliku vojnu silu uza sebe koliku je možda vjerovao da ima. Dok generali jesu bili odani, vjernost kozaka, polu-vojne ukrajinsko-ruske etničke skupine, nije bila na toj razini, a nije se baš mogao pohvaliti ni količinom naoružanja. Ukratko, cijela ta operacija je bila puna mana. Ni sam Kerensky nije bio u idealnoj poziciji jer u tom trenutku nitko nije mogao znati koji vojnik je na čijoj strani. Nijedan od ove dvojice ljudi nije imao dovoljnu moć za iskontrolirati situaciju koja je nastala. Prava moć je bila u rukama vojnika i Petrogradskog Sovjeta koji su imali mogućnost birati koga će podržati u ovom kaosu. Lenjin i boljševici nisu toliko odlučili boriti se za Kerenskog koliko su se odlučili boriti protiv Kornilova. Spremni za borbu, boljševici su preuzeli svoj dio oružja koje je vlada dijelila iz svoje zalihe. Šanse za uspješnost državnog udara su drastično opale tim raspletom događaja. 9. rujna su proboji s juga i sjevera uspješno spriječeni, a od 2,000 oficira već u Petrogradu, većina se povukla. Oni rijetki koji su se pojavili na ulicama su brzo uhićeni. Idućeg dana se situacija još više pogoršala za Kornilova. Pobune i neposluš u njegovim redovima su bili sveprisutni, a neki njegovi zapovjednici bivaju uhićenim od strane vlastitih ljudi. Cijela država se munjevito okretala put ljevice. Brzo se nastavio pad udara jer već 12. rujna je uhićen

---

²² Isto, str. 52-54.

general Krymov, zapovjednik trupe koja je trebala iz Pskova udariti na Petrograd. Predan je vladi, no već istog dana je izvršio samoubojstvo. Idući dan, ujedno i zadnji dan udara, je dan kad je Kornilov uhićen i zatvoren u samostanu kraj Bikhova. Kerenskyjev idući korak je bio pokretanje direktorata petorice sa sobom na čelu, a kao dodatno ulizivanje socijalistima, Rusiju je proglasio republikom. Do 18. rujna, većina bivših kornilovaca su maknuti sa svojih dužnosti, a neki i uhićeni. Kerensky, iako je izašao iz ovog okršaja kao pobjednik, nije imao puno razloga za slavlje. Nije imao toliku podršku prosječnog čovjeka kao patriotski nastrojeni Kornilov koji je obećavao spas Rusije. Još uvijek je izgledalo kao da mu se bliži novi ustanak i revolucija.²³

---

²³ Moorehead, Alan. *The Russian Revolution...* str. 220-225.

5. Oktobarska revolucija

Slijedilo je ono što je Lenjin već godinama i godinama čekao, prava prilika za oružanu revoluciju. Imao je idealnu priliku za iskoristiti da ugasi Privremenu vladu te da postavi sebe na vrh i ostvari svoj proletarijatski san i komunističku utopiju.

5.1. Planiranje revolucije

Padom revolucije koju je započeo Kornilov, Lenjin je imao priliku nastaviti *momentum* i okrenuti to u svoju korist. Prateći ustanak i pad Kornilova, piše dva direktivna pisma Centralnom Komitetu zahtijevajući preuzimanje vlasti za boljševike te promovirajući marksizam. Smatrao je da se ustanak mora oslanjati na revolucionarni naboje naroda te da se ne smije ograničiti na samu stranku već mora sudjelovati cijela radnička klasa. Također je isticao da treba iskoristiti takvo revolucionarno raspoloženje u svojim redovima dok u neprijateljskim redovima raste nesigurnost i neodlučnost. Proletarijati su u potpunosti podupirali boljševičku stranku, a to se pokazalo sve većom boljševizacijom Petrogradskog Sovjeta. Netrpeljivost radničkog stanovništva prema buržoaziji je bilo sve žešće te je oružana revolucija postajala pomalo i neizbježnom. U toku razvoja revolucije, sve više i više štrajkova u tvornicama je završavalo izbacivanjem vlasnika i administracije te bi radnici sami preuzeli upravu. Seljaci su također svojim bunama sve više i više zemljovlasnicima zapljenjivali posjede te ih dijelili između sebe. Situacija je bila kritična i kod vojske, vojnici i mornari su često pokretali otvorene pobune protiv svojih zapovjednika i oficira te postavljali svoje izabranike na čelo. Sve je to pokazivalo da su mase bile spremne pratiti stranku u revolucionarni pokret. Lenjin je vjerovao da njegova stranka mora preuzeti stvar u svoje ruke te pokrenuti dugo očekivani oružani ustanak. Neprestano je objašnjavao teze marksizma o oružanom ustanku i isticao da je to zapravo vještina koja ovisi o tehničkoj organizaciji. To znači da je trebalo dobro razraditi plan, zadati iznenadan napad, udariti po životnim centrima neprijatelja te osvajanje ključnih ustanova. Najbitnije je bilo držati ofenzivne taktike jer je obrambena taktika smrt oružane revolucije. Lenjin je u svom pismu Centralnom Komitetu ukratko objasnio plan ustanka u glavnom gradu. Vrijeme će pokazati da je taj plan bio ispravan te da je sve teklo kako je bilo i zamišljeno. Pismo je završeno samouvjerenim riječima kojim Lenjin predviđa pobjedu te preuzimanje vlasti i u Petrogradu i u Moskvi.²⁴

28. rujna, Jozef Staljin iznio je Lenjinova pisma na zasjedanju Centralnog Komiteta. Kamenjev je pokušao istupiti protiv njegovih planova nazivajući plan o oružanom ustanku nerealnim te je tražio da se ta pisma spale. Ostali su ga proglasili izdajicom i odbacili takve

---

²⁴ Grunt, Aleksandr. *Kako je pobijedila velika oktobarska socijalistička revolucija*, Novo Pokoljenje, Zagreb, 1947., str. 7-10.

kapitulantske prijedloge. Jozef Staljin je, dakle, zajedno s Lenjinom vjerno vodio stranku i radničku klasu k revoluciji. Početkom priprema za ustanak, postavljene su vojničke organizacije u svakom predjelu Petrograda. Zadatak im je bio stvoriti odrede Crvene garde, nabaviti oružje i odabrati sposobne vojne instruktore. Boljševici su dobrim odnosima s radnicima u tvornici oružja i vojskom, koje su zadobili dobrim ugledom stvorenim antikornilovskom borbom, uspješno opskrbili Crvenu gardu, koja je brojala preko 12,000 boraca, oružjem. Primivši Lenjinovo pismo, njegovi drugovi u Moskvi, Povolžju, Uralu, Ukrajini i Bjelorusiji su također krenuli s intenzivnim pripremama. No, nije sve moglo teći tako glatko. Ruska privremena vlada je u tajnosti počela planirati proturevolucionarnu zavjeru. Bilo je očito da je dogovor u Rusiji protiv proletarijatske revolucije vrlo realna mogućnost te je Lenjin bio na oprezu. Pažljivo je rasporedio svoje vojne snage i pobrinuo se o njihovoj spremnosti za obračun. Centralni Komitet se odlučio pozvati Lenjina na svoje zasjedanje, a tjedan dana nakon poziva, ilegalnim povratkom u Petrograd iz Finske je po prvi put još od srpanjskih dana vodio sjednicu. Tad je nastupio s rezolucijom kojom je razjasnio da zbog njemačkog prodora na istočnoj fronti te socijalističkog raspoloženja u cijeloj Europi te zbog želje Kerenskog i buržoazije da se Petrograd preda Nijemcima uz porast udjela proletarijata u sovjetskoj stranci te brojne seljačke ustanke donosi na dnevni red toliko očekivani oružani ustanak. Lenjinova rezolucija je na sastanku prihvaćena s 10 glasova za te 2 protiv. Dvojica protiv su bili Zinovjev te, čovjek koji se i prije odupirao toj ideji, Kamenjev. Njihov kapitulacijski stav je naišao na žestok otpor. Članovi Centralnog Komiteta su po brzom postupku raštrkani po cijeloj zemlji kako bi ispitali spremnost za ustanak. Posebna pažnja je posvećena organizaciji Crvene garde. Može se slobodno reći da je ovo bio jedan od najorganiziranijih i najdiscipliniranijih ustanaka u bilo kojoj revoluciji u povijesti, a sve to je bilo zahvaljujući čvrstom vodstvu Lenjina i Staljina.²⁵

Manje od tjedan dana kasnije, ponovno je sazvano zasjedanje Centralnog Komiteta kako bi se provjerila spremnost za ustanak. Lenjin preuzeo prvu riječ ponovno pozivajući na preuzimanje inicijative. Zatim kreću referati iz pokrajina. Svi su izvještavali o spremnosti masa za pokret osim dvojice ljudi. Bili su to, još jednom, Zinovjev i Kamenjev aludirajući na nespremnost i potrebu da se sačeka saziv Ustavotvorne Skupštine. Staljin je uzvratio govorom protiv ovakvih istupa kapitulacijske prirode kojim objašnjava da čekanje i suzdržavanje daje priliku proturevolucionarima da organiziraju i spreme svoj plan obrane. Njihov plan obustave revolucije je ponovno bio odbijen i kritiziran. Ponovno poraženi na zasjedanju Centralnog Komiteta, Kamenjev i Zinovjev su se latili su se izdajničkih činova. Preko menjševičkog

---

²⁵ Isto, str. 10-14.

dnevnika „Novi Život“, objavili su svoje nesuglasice s ostalim članovima stranke o oružanom ustanku. Privremena vlada je time saznala za tajne planove Lenjina i njegovih pristalica te instantno krenula s proturevolucionarnim mjerama da ih zaustavi. Prilikom otkrivanja vijesti o izdaji dvojice njihovih članova, boljševici su pod naredbom Lenjina izbacili izdajnike iz stranke. Istina je da je Privremena vlada upozorena na dolazak ustanka, no isto tako nije bila upoznata s točnim datumom istog. S obzirom na to da je neprijatelju bilo obznanjeno samo da će dan ustanka biti u neposrednim danima prije II. Kongresa, Trotsky je predložio da se početak odgodi do nakon istog. Privremena vlada je, kako bi preduhitrila radnike i revolucionare, odlučila napasti boljševike 6. studenog, ili 24. listopada po julijanskom kalendaru.²⁶

5.2. Pad Ruske privremene vlade

U rano jutro 6. studenog, članovi vojne akademije dolaze do tiskare „Radnički put“ te naređuju obustavu rada. Htjeli su i odnijeti novine koje su dotad proizveli. Radnici su se pobunili i po hitnom postupku telefonski obavijestili Staljina o ovom upadu. Staljin je poslao dva oklopna vozila iz odreda te omogućio dotok novina javnosti. Njihov uvodni članak je pozivao ljude da se pridruže boljševicima pri rušenju Privremene vlade pozivajući se na važnost dolaska vlasti u ruke Sovjeta radničkih, vojničkih i seljačkih zastupnika, te da vlada mora biti pod nadležnošću Sovjeta. Ubrzo je stigla i zapovijed broj 1 svim revolucionarnim trupama: „Petrogradskom Sovjetu prijete neposredna opasnost... Naređuje se, da se puk stavi u ratnu pripravnost. Čekajte daljnje naredbe. Svako će se oklijevanje i zabuna smatrati izdajom revolucije.“²⁷ Ovakvim direktnim i čvrstim pristupom su namjeravali onemogućiti da se ponovi slučaj Kamenjev-Zinovjev. Radnici su u međuvremenu žurili u lokalne stožere Crvene garde po svoj dio oružja, dok su Baltičke flote po naredbi krenule za Petrograd. Lenjin je o svemu ovome saznao istog jutra, bitno je napomenuti da je za ovo vrijeme bio skriven u oblasti Lensky, te je navečer u pismu Centralnom komitetu pisao da nikakve konferencije, kongresi ni sazivanja neće razriješiti ovu krizu. Po tko zna koji put naglašava potrebu za oružanom revolucijom, pogotovo u ovim trenucima dok se Privremena vlada premišlja o idućem koraku. Navečer se Lenjin preobukao i stavio periku te s rupcem preko lica izašao na ulicu. Nakon ponoći stiže u stožer revolucije te preuzima kontrolu nad ustankom. Plansko osvajanje ključnih zgrada i strateških točaka je počelo 6. studenog, a već 7. studenog su pobunjeni radnici i vojnici zaposjeli kolodvore i željezničke stanice, telegraf, telefon, državnu banku, poštu, skladišta oružja te brojne druge ustanove. Privremena vlada je zadnjim naporima snage pokušala promijeniti tok događaja, no revolucionari se nisu dali pokolebati, a Kerensky je u zoru pobjegao iz Petrograda.

---

²⁶ Isto, str. 15-17.

²⁷ Isto, str. 18.

Tog jutra, 7. studenog, Vojno-revolucionarno vijeće je proglasilo Rusima da je državna vlast sad pod upravom Petrogradskog Sovjeta radničkih i vojničkih zastupnika. Ovim činom su narodu osigurane mnoge dugo tražene stavke poput prilike za demokratskim mirom, ukidanja spahijskog prava vlasništva na posjed, kontrole u proizvodnji od strane radnika te stvaranja sovjetske vlade. Nova primarna obveza vijeća je postala zauzimanje Zimske palače i Glavnog stožera. Zauzimanjem tih točaka su mogli zadati posljednji udarac Privremenoj vladi prije nego se ona uspije ustabiliti, pribрати i pozvati kozačke trupe da joj pripomognu. Za tu misiju, Lenjin je odabrao svoje najjače trupe jer su se tamo utaborile glavne snage proturevolucije.²⁸

Glavni stožer je pao tijekom popodneva, a njegove trupe razoružane i uhićene. Zimska palača, sjedište Privremene vlade, je opstala kao posljednja linija proturevolucije. Revolucionari su vladi poslali ultimatum, no ta ponuda o predaji nije dobila svoj odgovor jer je vlada još uvijek iščekivala pojačanje. U 9 sati navečer, Crvena garda, revolucionarni vojnici i mornari su krenuli prema palači, a ubrzo su zauzeli sve prilaze istoj. Ulaskom u palaču te penjući se stepenicama, srušili su i razoružali posljednje proturevolucionarne odrede. Došavši do članova Privremene vlade, odmah su ih uhitili te jednog po jednog ministra izveli iz palače uz pratnju naoružanih radnika. Za to vrijeme, u Smoljnom se otvorio II. Sveruski Kongres Sovjeta. Od 650 delegata na kongresu, 390 su bili boljševici. Jedan za drugim su svi zahtijevali da Sovjeti preuzmu vlast. Tek manja skupina menjševika je predlagala sporazum s Privremenom vladom. Ta ista grupica je ubrzo istjerana s kongresa. Saznavši za vijest o padu posljednjeg stupa obrane proturevolucionara i uhićenju članova vlade, delegati su bili razveseljeni, a idućeg dana na drugom zasjedanju kad je pred njih istupio Lenjin, pozdravili su ga glasnim ovacijama. Prvo je održao dekret o miru, pomno saslušan od strane svih prisutnih. Njime je proglasio nova osnovna načela vanjske politike Sovjetske države. Tražio je od svih zaraćenih država da krenu u međusobne mirovne pregovore bez aneksija, oduzimanja područja i kontribucija. Taj dekret je već sljedeći dan putem radija prenesen cijelom svijetu. Drugi dekret koji je Lenjin obznanio delegatima na kongresu je bio od velike važnosti za seljački dio stanovništva. Radilo se o pitanju zemlje. Privatni posjed kao takav je ukinut te zamijenjen svenarodnim državnim posjedom. Država je zaplijenila privatne posjede te ih raspodijelila seljacima na upotrebu. Za kraj, kongres je predsjednikom prve sovjetske vlade proglasio Lenjina, a narodni povjerenik postaje Staljin. Delegati su, zadovoljni cijelim procesom, stojeći pozdravili svoje izabranike. Odmah nakon Petrograda, revolucija je trijumfurala i u Moskvi nakon žestokih uličnih borbi. Korak po korak, tijekom zadnjih mjeseci 1917. te prvih nekoliko 1918. godine, sovjetska se vlast proširila kroz cijelu državu. Ova relativno laka pobjeda je

---

²⁸ Isto, str. 17-20.

objašnjiva preko snažne želje radničkog stanovništva za smjenom ruske buržoazije s vrha nakon Februarske revolucije.²⁹

---

²⁹ Isto, str. 21-24.

6. Ukratko o događajima nakon 1917. godine

Oktobarska revolucija je time završila, no Prvi svjetski rat i sukob Rusije s Njemačkom na istočnoj fronti još nisu bili gotovi. Nakon izdanog dekreta o miru, Lenjin se morao upustiti u pregovore s Nijemcima. Kasno u prosincu, bavarski princ, Leopold, se u uredu Brest-Litovska sastaje s grupom boljševičkih vođa. Te dvije strane su imale vrlo različite ideologije. Nijemci su razmišljali vrlo diplomatski, gledajući kako postaviti najbolje uvjete za sebe iz strateške, geografske i ekonomske perspektive. Boljševicima, s druge strane, to nije bilo na vrhu liste prioriteta. Ciljali su na širenje socijalističke propagande kroz oslabljenu Europu. Ovim mirom su htjeli pokazati narodima da se mir može postići ukidanjem vojnog imperijalizma te postavljanjem proletarijatske vlasti. Kako bi se to postiglo, bili su spremni na značajne teritorijalne gubitke. Veliki naglasak se postavljao na faktor vremena. Njemačkoj je trebalo što brže razrješenje ovog mirovnog sporazuma kako bi se mogla u potpunosti posvetiti sukobu na zapadnoj fronti. Ovdje se ukazivala prilika za pripajanje Kurlandije, Livonije, Estonije i Litve Njemačkoj, a ni plodno ukrajinsko tlo im nije bilo van dosega. Budući da je vremena bilo malo, ofenziva na istoku je bila neizbježna u slučaju da boljševici ne prihvate njihove uvjete odmah. S druge strane, Rusiji je odgovaralo što je moguće više oduljiti ove pregovore. Što dulje su trajali, to bolja prilika za širenje propagande. Kad bi radnici i seljaci drugih država vidjeli što se događa, po njihovom mišljenju, pokušali bi rekreirati boljševičke uspjehe. Na razočaranje Nijemaca, Rusi su uspijevali u svom naumu. Trotsky je pomno isplanirao svoju taktiku prokrastinacije potpisa mirovnog sporazuma. Šest tjedana su konferencije izgledale kao neke vrste debatnih klubova. Dok je Richard von Kuhlmann, njemački predstavnik, argumentirao da Rusi moraju prihvatiti sudbinu baltičkih zemalja te da bi one trebale pripasti Njemačkoj, Trotsky je uzvraćao govoreći da ta želja za ujedinjenjem tih zemalja s Njemačkom nije ništa više nego zamaskirana militaristička aneksija. Sve dok njih dvoje nisu htjeli odstupiti od svojih stajališta, pregovori nisu mogli napredovati. Tek početkom veljače dolazi do nevezanog mirovnog sporazuma kojim Ukrajina stječe svoju neovisnost od Rusije te služi kao izvoz namirnica za Njemačku i Austro-Ugarsku. Nadjačani s juga te razočarani neuspjehom njihovih namjera o poticanju europske socijalističke revolucije, boljševici više nisu mogli nastaviti sa svojom politikom odgađanja. Nije im pomagala ni činjenica da su morali učvrstiti ishode svoje revolucije i obraniti ih od proturevolucionarne desnice i centra koji je sad stiskao sa sjevera, juga i istoka. Trotsky tada smišlja novi plan; nema rata, nema mira. Odbio je njemačke uvjete za predaju, ali je svejedno proglasio rat gotovim. Vjerujući da će Nijemci prihvatiti stanje takvim kakvim jest, vratio se u Petrograd. Taj plan je završio spektakularno loše po Ruse. Uz gotovo nikakav otpor, Njemačka je progurala svoje trupe još dalje u ruski teritorij, gotovo na korak od Petrograda. Nijemci su sad nudili još gore uvjete za predaju nego prije. Sad bez druge

opcije, boljševici prihvaćaju i konačno potpisuju mirovni sporazum 3. ožujka, 1918. godine. Poljska, Litva, Kurlandija, Livonija i Estonija su tek neki od teritorija koje je Rusija izgubila ovim sporazumom u Brest-Litovsku te je morala platiti 6 milijardi maraka u dobrima, obveznicama i zlatu. Rusija je izgubila, dakle, trećinu stanovništva, trećinu poljoprivrednog teritorija, polovinu industrijskih poduzeća, devet desetina rudnika ugljena te izlaz na Crno more. To je bio rezultat njihovog dekreta o miru bez aneksije.³⁰

Ipak, potpisom ovog sporazuma, boljševici su dobili nešto prostora za disanje. Građanski rat koji je izbio nakon Oktobarske revolucije je morao biti glavni prioritet. Okončanjem pregovora, Lenjin je izgradio vojsku kojom je mogao braniti revoluciju. Ustanci su pokrenuti u Mandžuriji i kozačkim predjelima države. Protuboljševičke snage su zajedno oformile tzv. bijelu vojsku, a sekcija čeških i slovačkih dezertera je preuzela kontrolu nad trans-sibirskom željeznicom. Zajedničkim snagama su se borili protiv boljševičke crvene vojske. Bio je to strašan građanski rat u kojem su obje strane učinile nezamislive stvari i zločine na štetu neprijatelja. Ovaj razvoj događaja će s vremenom dovesti do konačnog kraja dinastije Romanov. Nikola II. i njegova obitelj su cijelo ovo vrijeme od abdiciranja Cara proveli pod budnim okom boljševika. Posljednjih nekoliko mjeseci je to bilo u Ekaterinburgu kod Urala. Lokalna garda, koja je vjerojatno mislila da je obitelj planirala bijeg u Omsk, mjesto gdje je bijela vojska postavila svoju proturevolucionarnu vladu, je poduzela drastične mjere. Odveli su Cara i Caricu te njihovu djecu, Olgu, Tatjanu, Mariju, Anastaziju i Alekseja, u podrum u ranim satima jednog srpanjskog dana. Tamo im je rečeno da čekaju. Nedugo zatim, bez iti vremena da se postavi pitanje, izvršen je gnjusan i nasilan način smaknuća. Otvorena je paljba na obitelj Romanov, a oni koji su preživjeli prvu rundu pucnjeva su dokrajčeni hladnim oružjem. Osim što je ovo simbol konačnog pada carskog režima u Rusiji, smatra se da je upravo ovim događajem zapravo počeo i građanski rat.³¹

---

³⁰ Wheeler-Bennett, John W. "The Meaning of Brest-Litovsk Today." *Foreign Affairs* 17, no. 1 (1938): 137–141.

³¹ <https://www.britannica.com/event/Russian-Revolution/The-February-Revolution#ref348369>

7. Zaključak

Erupcija ustanaka i pobuna koja je nastala 1917. godine u Rusiji se nikako nije dogodila slučajno. Realnije i točnije je reći da nije bilo pitanje hoće li se pad autokracije postići, već kad će do njega doći. Aleksandar II. je svojom progresivnom politikom pokušao usmjeriti Rusiju prema boljoj budućnosti za narod, a Aleksandar III. je pomoću čvrste politike i tajne policije uspješno utišao sve one koji su bili protiv autokratske vladavine obitelji Romanov. Nespremni Nikola II. se nije mogao mjeriti sa svojim djedom i ocem što se tiče vođenja države te ga je to, zajedno s teškim uvjetima koji su se dodatno pogoršali početkom Prvog svjetskog rata, postavilo, u očima javnosti, na mjesto najvećeg državnog neprijatelja. Bitno je naglasiti da kad autokratska država prolazi kroz težak period, jedini mogući krivac za svačije probleme je njen vladar. Nikola II. je tako sam sebi presudio. Upravo tako što je pokušavao zadržati svu moć za sebe, ne dopuštajući Dumi da napravi bilo kakvu bitniju i veću promjenu, je bio prisiljen da abdicira i izgubio je sve. Vladimir Lenjin i njegovi pristalice, na koje je uvelike utjecao Karl Marx i njegov *Komunistički manifest*, uspješno su iskoristili revolucionarno raspoloženje naroda i vojske te dolaze do konačne prevlasti Oktobarskom revolucijom. Od velike je važnosti kojoj stranci će se prikloniti najvažniji i najmoćniji ljudi neke države, ali kad se većina naroda uspije većinski složiti za nešto drugo u kombinaciji s glađu, siromaštvom i općenitim nezadovoljstvom, neizbježna je činjenica da će na kraju na vrh izbiti ona stranka u kojoj ljudi za sebe vide najsvjetliju i najbolju budućnost.

8. Literatura

1. Grunt, Aleksandr. *Kako je pobijedila velika oktobarska socijalistička revolucija*, Novo Pokoljenje, Zagreb, 1947.
2. Hill, Christopher. *Lenin and the Russian Revolution*, The Penguin Group, London, 1971.
3. <https://www.britannica.com/event/Russian-Revolution/The-February-Revolution>
4. Jelačić, Aleksije. *Ruska revolucija i njeno poreklo*, Izdanje „Nove Evrope“, Zagreb, 1925.
5. Katkov, George. *Lenin's Path to Power: Bolshevism and the Destiny of Russia*, American Heritage, New York, 1971.
6. Moorehead, Alan. *The Russian Revolution*, Harper & Brothers, New York, 1958.
7. Munzer, Egbert. “THE COMMUNIST MANIFESTO.” *Bulletin Des Relations Industrielles*, vol. 3, no. 7, 1948,
8. Price, Kent de. *Diary of Nicholas II, 1917-1918: An Annotated Translation*, Theses, Dissertations, Professional Papers, Missoula, MT, 1966.
9. Service, Robert. *A History of Twentieth-century Russia*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1998.
10. Wheeler-Bennett, John W. “The Meaning of Brest-Litovsk Today.” *Foreign Affairs* 17, no. 1 (1938)

9. Sažetak

Rusija je stoljećima bila država autokratskog režima. Tek 1861. godine, Aleksandar II. provodi neke manje reforme kako bi pokušao usmjeriti državu na pravi put. Ipak, kad ga njegov sin, Aleksandar III., naslijedio, taj pokušaj modernizacije je obustavljen izrazito konzervativnom politikom. Sastavio je Okhranu, tajnu policiju kojom je suzbijao bilo kakve protucarske ideje. Oba ova Cara su bila čvrsti vladari, no njihov nasljednik, Nikola II., nije. Njegova vladavina je bila ispunjena raznim problemima i ustancima, a prva revolucija se podigla 1905. kad su njegove trupe gotovo neobjašnjivo pucale na mirne prosvjednike vođene svećenikom Gaponom. Taj događaj zajedno sa sramotnim porazom u rusko-japanskom ratu je narušio njegovu reputaciju. Slaba organizacija je glavni krivac za propast ove revolucije te je jedina promjena bila oformljenje Dume, novog zakonodavnog tijela, objavom Oktobarskog manifesta. Narodu je nedostajao vođa koji bi ga hrabro poveo u pravu revoluciju. Taj vođa i jest postojao u osobi Vladimira Lenjina, samo je morao čekati pravi trenutak da dođe do vrha. Nikola II. je za to vrijeme nakratko poveo Rusiju na put ekonomskog i industrijskog rasta, no zbog I. svjetskog rata i skandala s Rasputinom, ljudi ponovno postaju nezadovoljni te 1917. dolazi do Februarske revolucije. Nakon što je bio prisiljen abdicirati, carski režim je napokon doživio svoj kraj. Velika praznina se stvorila na vrhu ruske hijerarhije, a ubrzo su ju popunila dva protivnička vladajuća tijela: Petrogradski Sovjet i Ruska privremena vlada. Stvorila se vrlo nestabilna situacija dualne moći između njih. U srpnju su boljševici pokušali oružanim ustanom doći do potpune kontrole, no nakon neuspjeha, Ruska privremena vlada je, s Kerenskyim i njegovom desnom rukom Kornilovom na vrhu, uspjela zaustaviti nered te uhititi boljševičke vođe. Lenjin je, pak, uspio pobjeći u Finsku. Kornilov je tada smatrao da ima savršenu priliku da podigne desničarski ustanak te on povede državu u novom smjeru. Taj ustanak je Kerensky uspio spriječiti uz pomoć boljševika koje je pustio iz zatvora te im dao oružje za borbu. S velikom podrškom naroda, Lenjin i njegovi boljševici su tada iskoristili ovaj slijed događaja i započeli slavnu Oktobarsku revoluciju. Lenjin je bio novi vođa države koja je tada, uz neke poteškoće, napokon sklopila mirovni sporazum s Njemačkom, ali je zato stupila u građanski rat koji će potrajati nekoliko godina.

Ključne riječi: Nikola II., Lenjin, boljševici, Februarska revolucija, Oktobarska revolucija

10. Abstract

For centuries, Russia had been a country run by autocrats. It was not until 1861 when Alexander II carried out some minor reforms in order to get the country on the right path. However, when his son, Alexander III, took over the throne, the modernization attempt was halted by his explicitly conservative policies. He started the Okhrana, a secret police which he used to suppress any anti-Tsarist ideas. Both of these Tsars were strong rulers, but their successor, Nicholas II was not. His reign was filled with all sorts of problems and riots. The first revolution took place in 1905 when his troops had, almost inexplicably, fired upon the peaceful protesters led by Father Gapon. Both this and a humiliating defeat in the Russo-Japanese War tarnished his image. The main reason this revolution had failed was because of the weak organisation and the only change was the formation of Duma, a new legislative body, by passing the October Manifesto. The people needed a leader who would bravely lead them to a real revolution. That leader did, in fact, exist in the persona of Vladimir Lenin, but he would have to wait for the right moment to step up. In the meanwhile, Nicholas II managed to get Russia to grow both economy and industrywise. However, WWI and the Rasputin scandal had made the people unhappy once again which would result in a February Revolution in 1917. After he was forced to abdicate, the Tsarist regime had finally come to an end. A big hole opened up at the very top of the Russian hierarchy. Two opposing governing bodies, the Petrograd Soviet and the Russian Provisional Government took over. Between them, there was a very delicate situation known as the dual power. In July, the Bolsheviks tried to take full control through an armed uprising, but after they failed, the Russian Provisional Government, with Kerensky and his right-hand-man Kornilov at the top, managed to stop the riots and arrest the Bolshevik leaders. Lenin, though, managed to escape. Kornilov then thought that he had the perfect opportunity to set up a right-wing uprising and to lead the country in a new direction. That revolt was stopped by Kerensky with the help of Bolsheviks which were released from prison and armed by him. With the great support from the people, Lenin and his Bolsheviks used this turn of events to their advantage and started the famous October Revolution. Lenin was now the leader of the country, a country which, with some difficulties, finally signed a peace treaty with Germany, but had also gotten itself in a state of civil war which would last for several years.

Keywords: Nicholas II, Lenin, Bolsheviks, February Revolution, October Revolution

**Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)**

Student/ica: TOMI ANDRIJA HAJDUK

Naslov rada: RUSIJA 1917.

Znanstveno područje i polje: HUMANISTIČKE ZNANOSTI, POVIJEST

Vrsta rada: ZAVRŠNI RAD

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
JOSIP VRANDEČIĆ, prof. dr. sc.

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
/

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
MARKO TROGRLIĆ, prof. dr. sc.
ALEKSANDAR JAKIR, prof. dr. sc.
JOSIP VRANDEČIĆ, prof. dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 27.9.2024.

Potpis studenta/studentice:

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja TONI ANDRIJA HAJDUK, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce POVIJESTI I ENGLESKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 27.9.2024.

Potpis

